

Nd.

578. Frumvarp til laga

um orlofsheimili verklýðsfélaga.

Flm.: Sigurður Guðnason.

1. gr.

Þau verklýðsfélög, sem samþykkja að koma upp orlofsheimilum fyrir félagsmenn sína, skulu njóta þeirrar aðstoðar ríkissjóðs, er um getur í lögum þessum, enda uppfylli þau skilyrði laganna og þeirra reglugerða, er settar kunna að verða samkvæmt þeim.

2. gr.

Ríkissjóður skal árlega leggja fram 250000 kr. sem óendurkræfan styrk til byggingar orlofsheimila. Alþýðusamband Íslands skal ákveða, hvaða félög njóti styrks í hvert skipti.

Þó skal styrkur til hvers einstaks heimilis aldrei nema hærri upphæð en 25% stofnkostnaðar. Til stofnkostnaðar telst allur nauðsynlegur húsbúnaður.

3. gr.

Nú ákveður verklýðsfélag að byggja orlofsheimili samkvæmt lögum þessum, og skal það þá senda Alþýðusambandi Íslands uppdrátt af heimilinu ásamt kostnaðaráætlun. Að fengnum meðmælum Alþýðusambandsins skal ríkissjóður greiða styrk til byggingarinnar samkvæmt 2. gr. Jafnframt skal ríkisstjórnin fyrir hönd ríkissjóðs ábyrgjast lán, sem viðkomandi verklýðsfélag tekur vegna byggingar orlofsheimilisins, allt að 50% stofnkostnaðar.

Þó skal samanlögð lásupphæð, sem ríkissjóður ábyrgist, ekki vera hærri en 500000 kr. á ári.

4. gr.

Orlofsheimili, sem byggð eru samkvæmt lögum þessum, eru eign viðkomandi verklýðsfélaga. Skulu þau annast stjórn heimilanna og rekstur allan, þar með talið viðhald húsa og húsgagna.

5. gr.

Nánari fyrirmæli um gerð orlofsheimila og annað, er rekstur þeirra varðar, skulu sett í reglugerð, er stjórn Alþýðusambands Íslands setur að fengnum tillögum byggingarfróðs manns og birt skal í B-deild Stjórnartíðinda.

6. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Á síðari árum hefur það mjög farið í vöxt, að bæjarbúar vilji nota þann frítíma, er þeir hafa frá störfum sínum, til að ferðast um sveitir landsins og dvelja um nokkurra daga skeið á heppilegum stöðum sér til hvíldar og hressingar. En skortur á viðeigandi gisti- og dvalarheimilum hefur mjög hindrað slík ferðalög alls þorra þess fólks, sem annars hefði viljað nota frítíma sinn á þennan hátt.

Heimavistar skólar sveitanna eru því nær einu stofnanirnar, sem hægt hefur verið að nota í þessum tilgangi, enda hefur aðsókn að þeim verið miklu meiri en móttökugeta.

Með gildistöku orlofslaganna 1943 jókst þörfin fyrir slík heimili um allan helming, þar sem ákveðið er, að hver verkamaður skuli hafa 12 daga orlof á ári. Það má segja, að nokkuð skiptist í tvö horn um það, hvernig orlofshafar vilja nota þennan frítíma. Margt af hinu yngra fólki vill ferðast um landið án þess að hafa

langar dvalir á sama stað. Aftur á móti vill fjöldi af hinum eldri verkamönnum dvelja mestallan leyfistímann á sama stað sér til hvíldar og hressingar.

Sum verklýðsfélög hafa þegar byrjað að skipuleggja slíkar orlofsferðir á hinn myndarlegasta hátt, en orðið að takmarka þá starfsemi mjög vegna skorts á gisti- og dvalarheimilum, og má þar með segja, að fjöldi orlofshafa sé því nær útilokaður frá því að geta notað frítíma sinn eins og æskilegast væri.

Þetta viðfangsefni verður án efa ekki leyst nema verklýðsfélögin sjálf taki forustuna. Enda hafa sum þeirra, t. d. Dagsbrún, byrjað starfsemi í þessa átt. Hins vegar stendur fjárskortur mjög í vegi fyrir framkvæmdum, og má því teljast fullkomlega eðlilegt, að hið opinbera ljái þessu máli stuðning, bæði með því að veita nokkurn styrk til slíkra heimila og ábyrgjast lán allt að helmingi stofnkostnaðar.

Til þess að slík orlofsheimili geti náð tilgangi sínum, þurfa þau að vera allvel útbúin. Í hverju heimili þyrftu að vera eldhús, borðsalur, lestrarsalur og svefnherbergi fyrir ákveðinn fjölda gesta. Gætu hin stærri verklýðsfélög skipulagt dvalir meðlima sinna þannig, að húsnæðið væri sífellt í notkun. Frá heimilunum mætti síðan skipuleggja stuttar skemmliferðir um nágrennið ákveðna daga dvalartímans. Einnig mætti skipuleggja starfsemina þannig, að hópar, sem ferðast um landið, gætu dvalið um lengri eða skemmri tíma eftir atvikum á heimilum félaga í öðrum landshlutum.

Hér er um stórmikið menningarmál að ræða, að hjálpa því fólki, sem vinnur einhæfa vinnu svo að segja árið um kring, til að nota frítíma sinn þannig, að hann geti orðið því til sem mestrar andlegrar og líkamlegrar hressingar. Það má því teljast sanngjarnt, að ríkið veiti starfsemi sem þessari stuðning engu síður en byggingu íþróttahúsa og sundlauga, sem hvort tveggja fær stuðning frá íþróttasjóði. Hér er í raun og veru um hliðstæður að ræða, sem leggja má nokkuð að jöfnu.